

**GOD JUL OCH TACK TILL ALLA KUNDER
FRÅN ALLA SOM JOBBAR PÅ WMR AB!**

WMR
MASKIN & TRÄDGÅRD AB

*Service och reparation av bilar,
båtar och maskiner. Senaste
datautrustningen för nyare bilar
och båtar.*

*Anläggningsarbeten, trädgårds-
arbeten och snöröjning på entre-
prenad.*

VERKSTAD OCH BOKNING
08-560 521 00
KASSA OCH BUTIK
08-560 521 06
E-POST info@wmmaskin.se
FAX 08-560 521 00

Café Hovgården

*Café Hovgården intill
Världsarvsområdet har öppet året runt.
Vi serverar lättare maträtter och fantastiskt
gott kaffe och fikabröd.*

*Här kan du även köpa blommor,
arrangemang, bindrier och julgrupper från
egen odling och andra närodlat.*

Välkommen!

Foto: Lasse Carlsson

TELEFON 070-202 99 63 ÖPPETTIDER www.cafehovgarden.se

ADELSÖNYTT NOV 2012

FOTO: Lasse Carlsson

Adelsös lantbrevbärare Göran Moritz.

En lantbrevbärares vedermödor

MER I DETTA NUMMER:
Öppet i Café Hovgården året runt
Krogen öppnar till påsk
Klart för sopsortering vid Hovgårdsvägen

Köp ett skinn från Birka Får,
håller stilen i tusen år!

Åka på Skäret
070-5103172, 560 513 16
Lindby brygga, Adelsö

Dags att betala medlemsavgiften för 2013

Vi hoppas att du vill fortsätta att vara medlem i Värna Adelsö även nästa år. Alla som inte redan är medlemmar är självklart också varmt välkomna.

Värna Adelsö växer stadigt. Ju fler vi är, desto tyngre väger våra argument i diskussioner om Adelsös intressen och framtid.

Avgiften för 2013 är endast 50:- per person. Den betalas in på Värna Adelsös plusgiro konto 136 05 72-0. Det är viktigt att ange vem eller vilka avgiften avser. Ett inbetalningskort bifogas också med denna tidning.

Medlemsavgifterna täcker inte fullt ut våra kostnader för bland annat Adelsönytt. Vi är därför mycket tacksamma för ett frivilligt bidrag utöver den låga avgiften.

Har du frågor om avgiften kan du kontakta vår kassör
Mats Lundgren, matslu@telia.com

Ansvarig utgivare: Björn Rydberg
Redaktion för detta nummer:
Björn Rydberg, bjornrydberg@comhem.se
Ingela Westerberg, ingelawesterberg@telia.com
Annonser: Christer Svanberg, info@foodfield.se
Annonsformgivning: Ann Söderberg

Medlemsrekord!

Det blev medlemsrekord för Värna Adelsö även under 2012. Hittills i år har 365 personer betalat medlemsavgiften till vår förening. Det är 57 fler än förra året. Det är roligt och viktigt för det innebär att Värna Adelsö får en ännu större tyngd när vi har kontakter med kommunen, myndigheter och andra som instanser som är viktiga för Adelsö. Värna Adelsö är en förening för alla som älskar Adelsö, både bofasta och fritidsboende.

Vi står på två ben:

● Vi vill värna om Adelsös miljö och kultur. Stora exploateringar kommer vi att motverka. En fråga som vi arbetat med i år är värnandet av allemansrätten. Markägare ska inte hindra oss att röra oss fritt i skogarna och på stränderna. Samtidigt måste vi då ta ansvar för naturen och ta hänsyn.

● Men vi vill också underlätta för dem som bor och arbetar på Adelsö. Vi bevakar att färjan ska fungera, även under kalla isvintrar. Vi arbetar för en bättre busstrafik. Och vi håller ett öga på Fortum för att de ska se till elavbrotten på ön blir färre. Och vår tidning - Adelsönytt - är en viktig del av vår verksamhet. Det är några exempel på vad vi vill och gör.

Du är alltid välkommen att höra av dig till oss om du vill att vi ska ta upp någon Adelsö-fråga. Namn, telefonnummer och mejladress till oss i styrelsen hittar du här i tidningen. Jag hoppas att du vill betala medlemsavgiften även för 2013. Det kostar bara 50 kronor. Men är väldigt viktigt för oss. Ett inbetalningskort bifogas tidningen. God Jul och Gott Nytt år!

Jan Gertz, ordförande
brijan@spray.se
Mobil: 070-237 10 34

[illegible]

Som alla har sett har det grävts lite varstans på ön på senare tid. Det handlar om utrullning av ett fibernät för tv, bredband och telefoni.

Hur blir det med resten av ön?

– Inget är bestämt. Men om minst 50 hushåll inom ett område går ihop kan vi diskutera en utbyggnad till ett bra pris, säger Henrik Forssell på Kommunikations Operatören Telia Öppen Fiber(KO).

Fibertråden ger en näst intill obegränsat med datakapacitet och är inte beroende av avstånd. Två stycken optiska fibrer kan transportera samma informationsmängd som idag går i kopparnäten i hela Sverige.

– Det går inte att förutsäga en situation där kapaciteten i fibernäten inte skulle räcka till, säger Camila Buzaglo, pressansvarig på Stokab som bygger nätet.

En annan fördel är att fibertråden inte slås ut av åska. Den är också svår att avlyssna. Själva fibern har en kärna av glasfiber som kan transportera ljusimpulser med data.

Men vore det inte bättre satsa på mobilmas-
terna?

– Ett mobilt system kommer inte att räcka till för alla för all den trafik vi kommer att vilja ha, säger Henrik Forssell.

larm osv. — ökar behovet av bandbredd. En snabb uppkoppling är en förutsättning för framtidens behov. Med fibern kan man använda alla dessa prylar samtidigt i ett hushåll, utan försämrad kvalitet.

Nu bokat tekniker möten med berörda kunder på Adelsö och bestämmer tid för installation. Sen kommer installationsteam och sätter in fiberuttag och mediaomvandlare. Detta ska ske före nyår. För dem som har anmält sig senast i mitten av oktober blir kostnaden 16 700 kronor. För dem som anmäler sig senare blir kostnaden 26 700. Detta gäller naturligtvis bara dem inom det område som nu är utbyggt.

– Intresset är stort Cirka hälften av de 200 hushåll som har möjlighet ansluta sig vill vara med, säger Henrik Forssell.

Kan jag sen välja vilken operatör som helst?
Inte bara Telia?

– Skanovas nät är öppet för alla. Man kan välja mellan de operatörer som har valt att vara med på vår plattform, säger Henrik Forsell. Vilka de är kan man se på bredbandswebben.se.

Det innebär alltså att alla operatörer inte finns med.

Björn Rydberg

4

Avtalet om Uppgården klart

Tack vare ett alldeles färskt avtal kommer Café Hovgården att utöka sin verksamhet och hålla öppet året runt. Caféet kommer också att ha försäljning av blommor och presentartiklar. Enligt avtalet kommer driften och skötseln av Uppgården framöver att delas mellan Adelsö Hembygdslag och WMR som driver Café Hovgården.

Detta delade ansvar innebär samtidigt att Adelsö Hembygdslag kan fortsätta med sina aktiviteter på liknande sätt som tidigare. Adelsö Hembygdslag har under många år svarat för skötseln av Uppgården enligt en överenskommelse med Adelsö Föreningsråd. Rådet har sin tur haft Ekerö Kommuns uppdrag att förvalta Uppgården. Kommunen är ägare till fastigheten Uppgården.

Under hösten har nya avtal förhandlats fram då de gamla gått ut och även var föråldrade. Ekerö Kommun har även i fortsättningen givit Adelsö Föreningsråd uppdraget att förvalta Uppgården till år 2022.

Med denna lösning av Uppgårdens framtid kommer Adelsöbor och be-

sökare att ha ett omtyckt café tillgängligt året runt. Vissa investeringar och upprustning av köket kommer att göras under vintern för att det ska bli möjligt att driva caféet rationellt och även möta de krav som ställs av hälsovårdsmyndigheterna. Till våren öppnar "Nya" Café Hovgården.

Anders Sahlén, ordförande i Adelsö Hembygdslag kommenterar samarbetet på detta vis:

"Uppgården har under åren med Lene Wallins café blivit en omtyckt träffpunkt för adelsöborna samtidigt som caféet är en viktig förutsättning för att turistverksamheten runt Hovgården ska kunna utvecklas. Att nu öppettiderna utsträcks till åretruntörelse får ses som ett naturligt steg i en framgångsrik satsning. Hembygdslagets samarbete med Lene har varit synnerligen lyckat och borgar för att våra verksamheter i Uppgården också i fortsättningen kommer att kunna samordnas till glädje för båda parter."

Lene Wallin som driver Café Hovgården lämnar sin blomverkstad på Sättra och koncentrerar nu verksamheten till Uppgården:

– Jag är väldigt glad att avtalen är klara så vi kan satsa fullt ut. Vi öppnar den 24 november och det ska bli

Undertecknat och klart att den fortsatta driften och skötseln av Uppgården framöver delas mellan Adelsö Hembygdslag och WMR. Lene Wallin som driver Café Hovgården lämnar sin blomverkstad på Sättra och koncentrerar verksamheten till Uppgården. Fr.v Janne Gertz, Björn Sahlén, Leif Kästbom, Ove Wallin, Lene Wallin.

roligt att ha julsäsongen på Uppgården. Vi kommer ha öppet hela december. Den första advent har vi den årliga julmarknaden. Under januari till mars renoverar vi köket och öppnar sen med full kraft. Till våren önskar vi alla gamla och nya

kunder välkomna, säger Lene.

Det händer positiva saker runt Världsarvet. Och det bidrar till att alla adelsöbor ska kunna känna stolthet över vår vackra ö.

Mats Lundgren

Telefon: 08-56051431
mobil : 070 5106400,
www.stenbytradgard.se

NÄRODLAT, OBESPRUTAT OCH HÅLLBART VÄXELBRUK

Krogen öppnar till påsk

**För tillfället är Adelsö krog ut-
hyrd som värmestuga för fiber-
installatörerna och hela lokalen
är fylld av deras verktyg och
grejer. Men till påsk öppnar en
uppfräschad krog, lovar nya
restauratören Nina Nilsson.**

Det är inte första gången hon möts
av frågor som ”Jaha, hur ska det gå?
Du vet väl att dom flesta som försökt
bara har hållit ut i högst ett par år?”

Hon rycker på axlarna och säger att
det ska bli jätteroligt och att hon prat-
tat mycket med förre ägaren Christer
Dahlqvist som sagt att han i alla fall
fick krogen att gå runt så länge han
skötte den.

– Folk stannar till här och berättar
allt möjligt om hur det har varit, men
de är alltid jättevänliga och önskar
mig lycka till.

NINA NILSSON BOR I Tyresö, men
har sommarhus på Adelsö och tänker
sig pendla vintertid till Adelsö varan-
nan vecka.

Jaha, hur ska det...

– Jag letar efter en partner som kan
varva mig och ta driftsansvar varan-
nan vecka. Eftersom jag är skild är
jag barnledig varannan vecka och då
kan jag pendla på heltid till Adelsö.
Huvudansvaret för driften kommer

jag förstås att ha själv.

– **JAG JOBBADE I** restaurangbran-
schen i många år till dess att jag blev
barnledig och har egentligen gjort allt
som man gör på en restaurang, som
servitris, som hovmästare, allt. I bot-
ten har jag en kockutbildning.

Bland tidigare arbetsplatser näm-
ner hon Sheraton och Djurgårds-
brunns Wärdshus.

Efter barnledigheten blev det svårt
att kombinera barn och restaurang-
jobb, därför har Nina Nilsson arbetat
som redovisningsekonom under
senare år.

NU HAR HON sagt upp sig.

– Jag har också gått en del utbild-
ningar under hösten, bland annat om
alkohollagsstiftningen. Jag vill ha en
fast grund att stå på. I januari-februa-
ri kommer jag att börja anställa per-
sonal och då ska jag också försöka få
tag på en partner.

Serveringstillståndet är redan klart.

– Inredningsmässigt kommer kro-
gen att fräschas upp lite. Men det blir
inga jättestora förändringar.

– Min vision är ganska lik den som
förre ägaren Christer Dahlqvist hade:
en samlingsplats med familjär atmosfär.
Man ska kunna komma som man är,
även om man bara stannar till för en

kopp kaffe.

För öppettider
och menyval gäller
flexibilitet och
anpassning till adel-
söbornas önskemål.

– Öppettiderna
beror givetvis på
kundtillströmning-
en, men också på
min framtida part-
ner. Vi får pröva
oss fram i början.

– Jag gillar itali-
ensk mat jättemyck-
et, men jag kan inte
tvinga alla att äta
italienskt. Också när
det gäller maten får
vi pröva oss fram.
Nej, pizzor är inte
fel. Gränsen för
mig går nog vid
kebab. Det ska inte
bli något gatukök
här.

SÅ OM ALLT går väl
öppnas krogen till
påsk.

Vis av kaoset som
rådde när Christer
Dahlqvist öppnade
för några år sedan och flera hundra
nyfikna strömmade till inom loppet
av några timmar, har han gett rådet:

”Vad du än gör, så ha tredubbel

– Jag vill ha en samlingsplats med familjär atmosfär. Man ska kunna
komma som man är, även om man bara stannar till för en kopp kaffe.

FOTO: Ingela Westerberg

personal på öppningsdagen, annars
är det kört!”, berättar Nina Nilsson.

Ingela Westerberg

Fortum: Kan inte förklara elavbrotten

Kan det vara fåglarnas fel? Eller nedfallna grenar? Fortum kan inte förklara Adelsös många elavbrott, trots bland annat helikopterspaning.

Det har varit många elavbrott på Adelsö under de senaste åren. Sedan början av 2011 har det varit 26 oplanerade strömbavbrott (Och 7 planerade) på Adelsö på två ledningar som kommer från ställverket på Munsö. Fortum har ännu inte hittat orsaken, trots en stor helikopterundersökning tidigare i höst.

På frågan om varför Adelsö har så många fler elavbrott än Mälareöarna i övrigt, svarar Niklas Karlsson, avdelningschef på Fortums Driftcentral i Karlstad:

– Vi vet faktiskt inte det ännu. Vi har gjort en lång rad saker för att försöka komma till rätta med problemen, till exempel underhållsbesiktning både tills fots och med hjälp av helikopter. Vi har provat igenom skyddsutrustning, kontrollerat åskskydd, bytt en trasig isolator samt satt upp en utrustning som ska kunna ringa in var ett fel är när det inträffar. Tidigare i höstas gjorde vi också en

helikopterbesiktning med en specialkamera som kan se skador som inte syns med blotta ögat. Men den besiktningen visade inget konstigt.

Enligt Fortum kan en tänkbar orsak till avbrotten vara alla fåglar som satt på ledningarna när sädesfälten tröskades under augusti och september. Det var då det var flest strömbavbrott och efter det har situationen blivit bättre. En annan tänkbar orsak kan vara träd eller grenar som kommit åt ledningen.

Vad gör ni framtiden för att minimera strömbavbrotten?

– Vi kommer att fortsätta leta efter felet, och närmast kommer vi se över ledningsgatorna mer noggrant. Varje år flyger vi över ledningarna och gör en ordinarie driftbesiktning med hjälp av helikopter. Vi genomför också röjning i ledningsgatorna med regelbundna intervall. På längre sikt finns det planer på flera projekt, även om det inte har tagits några beslut ännu om exakt när dessa ska genomföras. Säger Niklas Karlsson.

Niklas Karlsson säger att Fortum tittar på bland annat södra Adelsö, där målet är att bygga ihop näten som

"Helikopterbesiktning av ledningarna har inte visat på något konstigt".

har byggts vid Hovgården och Hallsta med ledningen som finns vid Alviken. Den ledningen kommer från Ekerö via Björkö och Kurö. Fortum undersöker också möjligheten att bygga om och förstärka kapaciteten på ledningen som kommer från Munsö.

Vad gör ni för att förbättra situationen på Norra Adelsö, där det har varit mycket problem?

– Vi överväger åtgärder för att vädersäkra våra ledningar till Tofta

FAKTA:

Fortum tog 2010 över som elnätbolag på Mälareöarna efter Ekerö Energi. Alla abonnenter är tvungna att anlita Forum som elnätbolag. Men sen är det fritt att välja Fortum eller något annat bolag som elhandelsbolag.

och Sättra. Det handlar om att bygga mer robusta isolerade luftledningar, säger Niklas Karlsson.

Björn Rydberg

Posten: Lantbrevbärarens vedermödor

– Det får ta den tid det tar. Jag stannar gärna och pratar med de många trevliga människor som finns på Adelsö, säger Göran Moritz, lantbrevbärare på Adelsö.

Men att posten nu delas ut senare beror inte på lantbrevbäraren utan på att posten kommer ett par timmar senare till Ekerö.

– Förut kunde vi dela ut posten på Adelsö på förmiddagarna. Nu dröjer det till mellan klockan 12 och 15. Målet är att vi alltid ska ha posten utdelad senast klockan 16, säger Johan Frank, produktionsledare på posten i Tappström.

Där jobbar 18 brevbarare som ansvarar för postservicen till mälårborna. De delar ut posten till 10 000 hushåll för fastboende och till det kommer ett stort antal fritidshus. Att lantbrevbäraren kommer senare nu än tidigare beror på att posten kommer ett par timmar senare till Ekerö.

Brevmängden minskar med ett par procent per år. Numera är en huvuddel av postmängden reklam. 25 procent av mälårborna tackar nej till reklam, en mycket låg andel jämfört med innerstaden.

– Trots minskad brevmängd har vi inga planer på att förändra eller försämra postservicen på Adelsö, säger Johan Frank.

Paket får adelsöborna hämta på ICA-Tappström. Skulle det inte vara bättre om det fanns ett utlämningsställe på Adelsö, till exempel i Borins Lanthandel?

Det tycker inte Johan Frank. Han säger att då skulle Posten vara tvungen att köra ut paketen med en särskild lastbil. Många arbetar ju i stan och kan hämta paketen på vägen hem. De som vill kan få paketen levererade till Adelsö nästa dag, genom en enkel beställning till posten.se. Beställer man paketet före klockan 12 får man hem det dagen efter. Men då måste man vara hemma då paketet kommer.

– Vi kan inte lägga paketen vind för våg, säger Johan Frank.

Inte heller Patrik Borin tror att det är en bra idé att lämna ut paket i affären. Det skulle innebära mycket arbete för liten ersättning och kräva ett särskilt säkerhetsutrymme för att förvara paketen. Dessutom kanske det också skulle innebära att man på sikt

underminerar lantbrevbärarnas verksamhet, menar han.

Adelsös lantbrevbärare heter för närvarande Göran Moritz och Gunnar Lindstöm. Men de gör även andra jobb inne på ”huvudkontoret” i Tappström. Vi träffar Göran Moritz vid brevlådorna på Fridhemsplan i Målby och frågar hur han kan lägga breven rätt när många lådor är så dåligt märkta.

– Det är väl inget större problem för mig som är van. Men visst kan det hända att brev hamnar fel. Än värre är det för våra vikarier, säger Göran Moritz.

– Ett önskemål från oss är att alla

brevlådor är märkta med namn (först och främst) och med gatuadress. Brevlådeinkastet bör sitta mellan 90 och 100 cm från marken så att vi enkelt kan lägga i posten genom sidorutan. Lådorna på Slagarvägen är ett exempel på hur vi vill ha det. Dessutom vill vi att brevlådorna sätter i vägordning om det finns lådor samlade från fler vägar, säger han.

Är det stressigt att vara lantbrevbärare på Adelsö?

– Nej, det får ta den tid det tar. Jag stannar gärna och pratar med de många trevliga människor som finns på Adelsö.

Björn Rydberg

Stockholms närmaste äggproducent

En alltmer sällsynt syn på Adelsö, enligt många. De här älgarna fotograferades vid Samting vintern 2011.
FOTO: Ove Westerberg

– Allt är inte vikingatid! Kalle Ville minns Hanna Rydh som på 20-talet registrerade 1400 gravar från bronsåldern.

FOTO: Lasse Carlsson

Namn: Karl Vilhelm Jacobson
Gift med: Maj-Britt Danielsson
Barn: fyra söner, sju barnbarn, två barnbarnsbarn
Född: 1927
Bor: Lilla Karlsund

Sedan snart 30 år har Kalle Ville Jacobson lett eller haft sitt finger med i jag tror alla hembygdslagets aktiviteter. En hembygdsförening bildades på Adelsö redan 1928, berättar Kalle Ville. Efter ett långt uppehåll återupplivade Linnea Kulle Lindblad verksamheten i bör-

jan av 70-talet. Det var hon som skapade namnet hembygdslag. Hon arbetade från början mer som nätverk och värjde sig något för föreningsformen. Men det blev ju en förening i alla fall, framhåller Kalle Ville. Självt blev han aktiv 1984, nästan på kommando.

Upphovet till Kalle Villes aktivitet sammanhängde med revyn ”Den gröna ön” med bland andra Stig Collberg som inspiratör. Den inleddes med en historisk sketch om Alsnö möte som Kalle Ville skrev. Efter föreställningen kom Linnea Kulle och meddelade: Du som är så historiskt intresserad ska hjälpa till att guida besökare på Adelsö.

Det blev inledningen till ett mångårigt samarbete.

Kalle Ville var intresserad av hembygd och historia redan från ungdomen. Han var tidigt verksam i SLU, Svenska Landsbygdens Ungdomsförbund som han tycker var en av de finaste organisationer som finns.

– Den lärde oss att älska vår hembygd. Då kommer historieintresset som en naturlig följd när man bor på en så historisk plats som Adelsö.

Från 1982 togs Uppgården om hand av hembygdslaget. Egentligen var det Föreningsrådet som fått kommunens uppdrag att förvalta Uppgården, men det var naturligt att uppdraget vidareförmedlades till hembygdslaget. Dit flyttades det museum som Linnea

Kulle skapat vid Kunsta. Kalle Ville var med och vidareutvecklade både museum och verksamheten i övrigt. För omkring fem år sedan utvidgades museet med vagnslidret där han själv bidragit med fordon från den egna gården.

Under alla år samarbetade Kalle Ville med framför allt Stig Collberg, med att bygga upp den historisk-kulturella verksamheten på Adelsö. En omfattande och återkommande aktivitet sedan 1990-talet är forsknings- och mötesprojektet *Gårdar och byar på Adelsö* där man tränger ner i den lokala historien.

– Från början handlade det mest om närliggande historia och de minnen som fanns av personer verksamma på olika delar av ön, berättar Kalle Ville.

Sen har verksamheten fördjupats genom arkivstudier som täcker många århundraden. Vid sidan av öns egna förmågor engagerade Kalle Ville och Stig Collberg genom åren en ström av experter som belyst den lokala historien och satt in den i sitt större sammanhang.

Kalle Ville återkom till Adelsö 1966 efter åtskilliga års verksamhet på andra håll. Det fanns då mängder av föreningar men det behövdes mer av samarbete. För att få till stånd en samordning bildade Lasse Wallin och Kalle Ville Adelsö Föreningsråd.

– Samarbetet blev ett lyckokast. Rådet drev igenom bland annat ombyggnaden av hembydsgården, utbyggnaden av idrottsplatsen och fick till stånd den närliggande badplatsen.

– Det var ju för tokigt att det inte gick att ta sig ett dopp efter en fotbollsmatch, framhåller Kalle Ville.

När det gäller hembydsglagets framtid ser Kalle Ville gärna att man återupplivar mer av Adelsös riktigt gamla historia. Allt är inte vikingatid. Kalle Ville erinrar om Hanna Rydh som på 20-talet registrerade 1400 gravar från bronsåldern.

Kalle Ville kommer från ett småbrukarhem på Adelsö. Folkhögskola var för ganska många en väg till högre utbildning. Tack vare stöd hemifrån gick Kalle Ville vidare till Socialinstitutet. Om man inte tagit studenten stod nämligen bara två vägar öppna: lärare eller socionom. Till

Folkskoleseminariet och Socialinstitutet kunde man komma in genom tentamen.

På "Sopis" gick Kalle Ville socialkommunal linje som riktade sig till tilltänkta kommunalkamrerer i de nya storkommunerna. En kompis förmodade Kalle Ville till ett kort vikariat inom Kriminalvården. Där blev han kvar under lång tid. Tänkta 14 dagar blev sju år. Det var fascinerande människor man mötte inom kriminalvården, berättar Kalle Ville. Inte minst intressant var att jobba med de svåraste fallen, återfallsförbrytare. De erfarenheterna bidrog till att Kalle Ville inte ville delta i de på sin tid högljudda protesterna mot ett tilltänkt HIV-hem på Adelsö.

Man kan nog säga att intresset för människor går som en röd tråd genom Kalle Villes aktivitet under så många år.

Lennart Rydberg

070-748 35 90
info@miljobuss.se

Ett rent bussbolag med miljön i tanken!

Röda spåret – ny vandringsled!

Från färjan till Hovgården längs stranden

FOTO: Lasse Carlsson

Nu finns ytterligare en vacker vandringsled på Adelsö. Den är cirka tre kilometer lång och går från färjebacken via Stenby Trädgård och nedanför Stenby och mynnar ut vid Alsnö Udd där Hovgårdsområdet och Världsarvet börjar.

Leden går genom genuin mälarnatur nära sjöstranden. Kommer man från färjan är det först en högstammig granskog. När man kommer fram till Stenby Trädgård öppnar sig kulturlandskapet med betande kor, får och hästar. Och fantastiska hagar med lövskog, delvis skyddad genom naturvårds- avtal. Sen slingrar leden

vidare nedanför Stenby genom en vacker gammal lövskog.

Initiativtagare är Maria Sjömander och Torbjörn Svensson, som driver Stenby Trädgård. Och leden går till största delen över deras mark. På frågan varför de tillskapat denna vandringsled svarar Maria:

– Vi tyckte att det var en brist att det inte fanns en vandringsled till Alsnöhus, vårt världsarv. Och sen vill vi att så många som möjligt ska få njuta av den vackra natur vi har här längs mälärstranden. Jag tror faktiskt att det till och med finns en hel del adelsöbor som inte varit här ordentligt.

Björn Rydberg

Bygglov klart för återvinningsstation

Nygammalt och känsligt läge vid Hovgårdsvägen.

Nu får Adelsö efter många turer en egen återvinningsstation, sedan kommunen i början av november beviljade bygglov för en anläggning vid bussparkeringen vid Hovgårdsvägen, mitt emot kyrkan.

Det är en placering som har föreslagits tidigare, men som då stött på motstånd på grund av närheten till världsarvet Hovgården och kyrkan.

I bygglovet betonas att områdesbestämmelser för en särskilt värdefull miljö råder samt att "byggnad, anläggning och tomter ska utföras efter den kulturhistoriska miljön". Närmsta grannar har haft möjlighet att yttra sig. Ingen har denna gång haft något att invända, men flera påpekar att det är viktigt att hålla anläggningen ordentligt städad, särskilt med tanke på världsarvet och turismen.

IW

Äppelträd och belysning till turistparkeringen

Den nya parkeringsplatsen framför idrottsplatsen låg förra året som en grusig öken framför den vackra utsikten. Pengarna då räckte inte till planerade åtgärder som trädplantering och belysning. Men i år kom tillskott. Planen har en lite finare yta, slänterna mer jord, belysning och staket har fixats och så har 16 olika sorters äppelträd planterats.

Parkeringen ska ju fungera också som turistparkering, därför har planeringen skett i samarbete med det Förvaltningsråd som samordnar världsarvet Birka och Hovgården.

I somras tillkom också en liten trappa och gångstig strax intill idrottsplatsen. Stigen leder fram till en grind som leder in till Hovgårdsområdet.

– Det som saknas nu är ytterligare en gångstig från parkeringsplatsen, ner förbi klubbhuset, till bryggan och båten till Birka, säger Ove Wallin, AIF.

På den ska man kunna köra barnvagn eller rullstol eller gå ända ner till bryggan och båten till Birka utan att behöva trampa i komockor, är det tänkt.

– Klubbhusets toaletter kommer att finnas tillgängliga för alla, hela året mellan 07.00 och 21.00, säger Ove Wallin.

IW

Lilla Seaside: Stort vrak utanför Adelsögården

För ett och halvt år sen sjönk den här båten nere vid bryggan vid Adelsögården. Nu är det bara masten som sticker upp. Det är ett stort rostigt plåtvrak – minst 15 meter långt. Vraket ligger precis utanför bryggan och utgör en fara för både badande och andra båtar. Men det verkar alldeles omöjligt att få bort det. Både Torbjörn Svensson, Stenby Trädgård, och Cilla Patachich på Adelsögården har varit i kontakt med polisen och myndigheterna. Men de säger sig inte kunna göra något.

– Det är eländigt att vraket bara ligger där. Men Ekerö kommun har inga lagliga möjligheter att se till att båten bortforslas. Lagen borde ändras och det har kommunen faktiskt föreslagit i ett brev till regeringen. Vad som hänt med det förslaget vet jag inte, säger Kaspar Fritz på kommunens miljö- och hälsoskyddsförvaltning.

Och från Sjöpolisen är budskapet detsamma:

– Eftersom det finns en ägare till båten kan vi inget göra. Det finns ingen lag som ger oss möjlighet att agera, säger Fredrik Josefsson på Sjöpolisen. Torbjörn Svensson som äger marken vid stranden säger att det är en skandal att myndigheterna ska behöva vara så flata.

BR

Ytterligare färjetur?

Inför en ytterligare färjetur 23.30! Det har Värna Adelsö framfört till Färjerederiet. Förslaget kommer ursprungligen från Gunilla och Lennart Norberg som bor i Marielundsområdet. De tycker att det är ett för långt med en timmas uppehåll mellan 23 och 24. Vi får se vad Färjerederiet svarar.

Före

Efter

FOTON: Lasse Carlsson

Blivande skolskepp?

FOTON: Lasse Carlsson

Kurö rustar bärgat vrak

Lastfartyget Evigheten har nu bogserats till Kurö och dragits upp. Hon har legat under vatten i flera decennier i färjhamnen vid Kapellskär. Fartyget bärgades av entusiaster i slutet av september.

Evigheten är byggd av trä, 13 meter lång och fyra meter bred. Nu ska hon rustas upp av dem som är intagna på Kurön och av andra som är intresserade. Målet är att hon så småningom ska bli ett skolskepp för Kurön. Ytterligare ett medel för att göra dem som är eller har varit på Kurö drogfria.

Tanken är att bilda en vänförening för Evigheten, där alla är välkomna att vara med. Syftet är att stöda upprustningen av båten på olika sätt, ekonomiskt och/eller praktiskt.

BR

BORINS

ÖPPETTIDER: Måndag - fredag: 10 - 19, Lördag - söndag: 10 - 15

Telefon: 08 - 560 514 00

Gröna ön Adelsö tilldelats miljöpartiets miljöpris, bland annat för föreningens arbete med att få till samåkning via mobiltelefon på Adelsö.

Värna Adelsös syfte är att slå vakt om Adelsös natur och kultur samt att främja möjligheterna att bo och arbeta och tillbringa fritid på ön.

Stort pådrag vid Hovgårdsfjärden

Det satt fyra personer på en uppochnedvänd båt mitt i Hovgårdsfjärden och ropade på hjälp. Det var den 10 november och kallt i vattnet. På Munsösidan fick en kvinna på väg ut i garaget syn på dem och larmade räddningstjänst.

Det blev stort pådrag med Sjöräddning, polis och ambulanshelikopter. Både Munsö och Ekerö Sjöräddningsbåtar deltog i insatsen.

– En av förklaringarna till att båten kantrade kan vara att det blåste rätt bra, samtidigt som aluminiumbåten var lite liten och lätt för fyra personer, säger Ove Kristiansen, Munsö, som deltog i Sjöräddningens insats.

– Den befann sig cirka 300 meter från land. Det var tur att de fyra hade valt att sätta där. Hade de försökt simma, kunde det ha gått illa.

Alla hade flytväst.

– Dom huttrade rätt bra när vi kom fram. Det brukar vara ett gott tecken på att kroppsvärmen inte sjunkit för mycket. Fast för en av dem hade temperaturen sjunkit till 33-34 grader, sånt kan vara rätt allvarligt.

Men inte värre än att ambulanshelikoptern kunde lyfta utan de nödställda, som istället fick åka vanlig ambulans respektive polisbil till Karolinska sjukhuset.

IW

Sättra småfågelkrog
låt småfågeln äta ifred
för 850:- (kolla
Hovgårdscaféet)
Beställ av Tommy 0703-879194
eller ovewesterberg@telia.com

VÄRNA ADELSÖS STYRELSE:

Jan Gertz, ordförande, Gredby
brija@spray.se, telefon: 070-237 10 34
Mats Lundgren, kassör,
Marielundsvägen 31
matslu@telia.com ,
telefon: 070-730 32 03

Irena Lundberg, sekreterare, Gredby
Irena.lundberg@bredband.net,
telefon: 0734-047039

Lennart Rydberg, Lundkulla
lennart.rydberg@gmail.com,
telefon: 070-322 02 61

Ingela Westerberg, Sättra
ingelawesterberg@telia.com,
telefon: 070-939 34 40

Styrelsen består av både fastboende och fritidsboende. Alla arbetar helt ideellt.
Irena Lundberg, fritidsboende på ön,
sekreterare i styrelsen, ny, invald på senaste årsmötet i juni. Irena arbetar som

70 km/tim i Gredby Backe!

Hastigheten i Gredby Backe på Lindbyvägen höjdes utan förvarning för snart ett år sedan från 50 km/tim till 70 km/tim. Och ingen hade tillfrågat de boende i området.

Ekerö kommun har nämligen beslutat att Gredby inte är tätbebyggt, vilket gör att hastigheten kan höjas. Ärendet har överklagats till Länsstyrelsen, till Trafikverket och slutligen till Transportstyrelsen, vars beslut inte kan överklagas. Mona Nilsson, som bor i området, har tillsammans med Värna Adelsö envetet hos alla instanser väddat om omprövning av beslutet för att få hastigheten återställd till 50 km/tim eller 30 km/tim. I Gredbybacken finns många skymda utfarter och där finns många barn. Risken för allvarliga olyckor är uppenbar. Vägen genom Gredby backe är allmän väg till skillnad från vägarna i Lindby, Mälby, Sandvik och Alviken. Hastighetsbegränsningarna i dessa områden varierar på ett helt godtyckligt sätt från 50 till 70 km/tim. Hela detta ärende är skött med misstolkningar och nonchalans.

Värna Adelsös uppfattning är att en enhetlig hastighet på hela Adelsö borde vara högst 50 km/tim. Vägarna är smala och trafiken sker inte bara med bilar, cyklister, mopeder och motorcyklar utan även med bussar, traktorer och långtradare med bland annat timmertransporter. Och det finns många gående. Vi kommer därför att försöka få beslutet omprövat.

JG

Röjning av Hovgårdsområdet

En efterlängtat röjning av Hovgårdsområdet har äntligen kommit till stånd. Det är Conny Wallin, som genom sitt företag WMR har avtalat med Riksantikvarieämbetet om rensning av sly.

– Avtalet gäller året ut, säger Conny Wallin. Förhoppningsvis blir det fråga om en förlängning också nästa år, det vill också Riksantikvarieämbetets driftsansvarige Lars Brandt se. Men det hänger på vilket utrymme ämbetets nästa årsbudget ger. Självklart skulle vi framöver vilja se ett avtal om kontinuerligt underhåll.

– Vi har anställt en kille på heltid som nu röjer ganska intensivt. I en första etapp tar han bort hagtorn och sly utmed vägen och på kullarna, sådant som mest uppenbart är i vägen för besökare. I en fortsättning vill vi röja mellan gravfälten och idrottsplatsen, där det har växt upp en del skog.

IW

Arriva lovar bättre byten

Flera klagomål har kommit till Värna Adelsös kännedom om missar och förseningar med bussturena 311 och 312. Det är inte minst bytena till den mindre Adelsöbussen vid Sjöängen, som inte alltid fungerar. Andy Lindelöf, chef för Arrivas kontor på Mälaröarna bekräftar att man fått många klagomål.

För att åtgärda problemet med sen ankomst till Sjöängen sker från och med den 9 december en trafikomläggning som ger bussen längre tid på sig för att nå Sjöängen. Avsikten är att omstigningen till den lilla bussen vid Sjöängen ska kunna ske mer programenligt.

En ny, mindre Adelsöbuss är beställd. Men det är osäkert om den kommer före jul eller i början av nästa år.

JG

Båtsviken och allemansrätten

I Hallsta (på Westlunds tidigare ägor) har förhandsbesked om avstyckning för nybyggnation på två tomter sökts på kullen ovanför Båtsviken. En av tomterna ligger inom strandskyddat område.

Kommunens byggnadsnämnd har avslagit ansökan. Motiveringen var att om området ska bebyggas så måste det finnas en detaljplan. Nämnden har heller inte beviljat strandskyddsdispens.

Markägaren har överklagat till Länsstyrelsen som ännu inte har beslutat om besvären.

JG

Sjöräddningen förser Adelsö med hjärtstartare

Tack vare Sjöräddningen finns nu tre hjärtstartare utplacerade på Adelsö. Brandvärnet har två av dem, av vilka en finns monterad på en vägg inne i Borins Lanthandel.

Patrik Borin, som är chef för brandförsvaret på Adelsö, har sett till att den andra hjärtstartaren finns i brandstationen. En hjärtstartare finns också på färjan. Sjöräddningen har för egen del behållit en fjärde hjärtstartare.

– Användningen av hjärtstartare kräver särskild utbildning och den är nu planerad, berättar Patrik Bodin.

Vid hjälpbehov – ring 112 så kommer närmast tillgängliga hjärtstartare i avvaktan på ambulans eller helikopter.

JG

Tomgång i färjekön

De boende vid färjan är missnöjda med avgaserna från bilarna i färjekön. Många respekterar inte tomgångs förbudet, som innebär att man får köra på tomgång i maximalt en minut. Så står det i kommuns miljö- och hälsoskyddsföreskrifter.

Nils Bruksman som bor i färjbacken klagar på avgaserna. De är en fara för miljön, säger han.

– Skyltningen är alldeles för dålig. Det behövs en ytterligare skylt längre upp i backen. Och skyltarna bör vara tuffare. I dag står det att man ska vara ”vänlig” och stänga av motorn. Det borde stå att man ska stänga av motorn, när bilen står stilla, säger Nils.

Det är Trafikverket som sätter upp skyltarna i färjbacken, säger Håkan Persson som är driftprojektledare för Trafikverket för Mälaröarna Håkan Persson. Men i det här fallet är det kommunen som ska komma med en beställning understryker han.

– Vi ska titta på den här frågan och se hur skyltningen kan förbättras. Och sen kan vi gå till Trafikverket med en beställning, säger Jonas Hedh, som är trafikplanerare på Ekerö kommun.

JG, BR

Tilläggsplatsen vid Sjöängen är borta

Numera kan man inte lägga till med båt vid Sjöängens färjeläge. Tidigare fanns goda möjligheter att lägga till för att till exempel hämta gäster till öarna. Tilläggsplatsen försvann i samband med att man byggde om färjeläget för linfärjan. Flera adelsöbor har påpekat detta och Värna Adelsö har tagit upp saken med Färjerederiet och kommunen, men ännu inte fått något svar.

JG

Ytterligare färjetur?

Inför en ytterligare färjetur 23.30! Det har Värna Adelsö framfört till Färjerederiet. Förslaget kommer ursprungligen från Gunilla och Lennart Norberg som bor i Marielundsområdet. De tycker att det är ett för långt med en timmas uppehåll mellan 23 och 24. Vi får se vad Färjerederiet svarar.

JG

Hur orkar du?

Det kom mycket publik till de åtta föreställningarna av "Ladulås" i somras, cirka 500. Trots den regniga sommaren. De flesta kom från andra håll än Adelsö.

– Responsen från publiken var mycket bra. Och vi gladdes oss över den positiva recensionen i Svenska Dagbladet. Spelplatsen, amfiteatern bredvid Pann-

rummet fungerade utmärkt, säger Beryl Kornhill.

Under hösten har det varit fyra föreställningar på Historiska museet.

Planeringen för nya föreställningar nästa sommar på Adelsö är redan igång: Förbättringar av spelplatsen och mer kringaktiviteter. Kommunen har redan utlovat sitt stöd.

Under hösten har Beryl Kornhill dessutom stuckit emellan med en nypremiär av den gamla pjäsen "Hildegards Trädgård". Alla fick inte plats i Högalidskyrkan där pjäsen uppfördes.

Hur orkar du?

– Skriva, regissera och spela ger mig kraft till allt annat som måste göras. Nu måste marknadsföringen breddas och sponsorer raggas säger, Beryl Kornhill.

BR

En ros...

till den som tog bort fjolårsgräset längs vägkanten mellan affären och Lundkulla vill Agneta Collberg ge.

– Nu ser jag om vildsvinen får för sig att springa ut framför bilen, motiverar hon.

IW

Maxos produkter finns i
välsorterade livsmedelsbutiker.

Maxos, Det är jättegott!

www.maxos.se

VILL DU VARA FÖRST MED DET SENASTE?

*Tidningen för dig som
är hantverkare.*

DMH

www.denmodernahantverkaren.se

08-510 608 90